

פרוידקטור ל מס' 38 / ג

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום ג', ו' באדר
א' תשי"ד - 9.2.54, בטעם 8.45.

=====

- במסגרת: חברי הועדה:
- י. גורלי - היו"ר
 - ש. בג'דנו
 - ש. דיין
 - י. בדר
 - ג. ציזלינג
 - ט. קלטר
 - ח. גריאב
 - ח. רובין
 - י. פורדר
 - ז. שפר

- סוזטנים:
- מר סנדלסון - מטעם האוצר
 - מר גפני - מטעם האוצר
 - מר קיטרון - מטעם משרד המשפטים

- סדר-היום:
1. חוק מבקר המדינה (תיקון), תשי"ד - 1954
 2. דיון על מדיניות מסי העקיפין
 3. טענות השופטים

היו"ר י. גורלי: אבי פותח את הישיבה.

אבי חרוב שאנו נוכל לסיים את הדיון בחוק
מבקר המדינה. ישנן רק שתי הצעות מקבילות בקשר לטביע סעיפים.
בנוגע לסעיף החדש, הייתי ממליץ על תיקון ל-4 חדשים.
מה שנוגע לתיקון השני, האמת היא שבחינת הוכן אין הברל
יסודי בין שתי ההצעות; אנו גומרים שהועדה יכולה להחליט
פרסום בטאח אחוז, יכולה לאסור בטאח אחוז, ויכולה גם
להחליט או לאסור בין אחוז אחד למאה, כאן יש שלבים שונים
וזה מסור לשיקול דעת הועדה על פי הטענות שהכנסת מקיזה
בידיה.

מאידך ח"כ ציזלינג מציע לקבוע
כלל, שבדרך-כלל ספרסטים. זה מסוכן מאד מבחינה מסויימת,
מטום שאם בדרך כלל ספרסטים, ואם בדה"ח מסויימת ועדת הכספים
תנסה את הפירסום בכלל או באחוזים ידועים. היא מקבלת על

עצמה אחריות גדולה, כאילו היא מורדת ברצון הכנסת שאמה שבדרך-כלל מפורסמים. מוטב לוטר זאת באורה קצת יותר מסוייגת. הנוסח של חה"כ ציזלינג קובע מסמרות, דבר שלא רצוי. אך לעומקם של דברים אין הבדל, ואני יוצא כאן מתוך הנחה מוקדמת, כי רצונה של ועדת הכספים אינו להסתיר או לחפות על משהו, והנחה זו אני מניח ביסוד כל הדיון. אם לחטוד בוועדה שהיא לא תרצה לפרסם דברים שהם יכולים להיות מפורסמים, הרי גם בנוסח הזה היא יכולה לחטוא לכוונת המחוקק.

י. בדר:

אני חושב שיש כמה ליקויים בסעיף זה. הליקוי הראשון הוא, שמעיף

זה אינו מוטר סום דבר על איטור הדו"ח בנוגע לבטחון. לפי החוק הכנסת מטשרת את דו"ח מבקר הטדינה, והועדה מביעה לכנסת הצעות וסיכומים.

היו"ר י. גורי:

זה משהו אחר לגמרי, זה לא אישור הדו"ח כי אם אישור הצעותיה וסיכומיה.

של ועדת הכספים.

מר קיטרון:

החוק גם זאת אינו קובע, ובזר בכלל לא מדובר על אישור דו"ח מבקר

הטדינה על ידי הכנסת.

היו"ר י. גורי:

האמת היא שהכנסת אשתקד אישרה.

י. בדר:

אם על הועדה להביא הצעות וסיכומים לכנסת, אין ברירה אלא להחליט משהו -

או לקבל אותם, או לא לקבל אותם, או להוריד אותם מסדר-היום. זהו ההיגיון של הסעיף הזה. לדעתי, כאשר הועדה דנה על דו"ח מבקר המדינה שמפיע בפניה בצורתו הסופית, עליה לא רק לדון בדו"ח אלא גם לטכס. אני חושב שצריך לכתוב בסעיף זה, שהועדה היא אשר תחליט באופן סופי על סיכומים והצעות בקשר לדו"ח. לפי הנוסח הזה, הועדה אמנם לא תביא לפני הכנסת את הדו"ח עצמו, אלא שהיא מוכרחה להביא לפני הכנסת סיכומים והצעות בנוגע לדו"ח. לפי הנוסח הזה, אין שום תפקיד לוועדה מחוץ לא להביא לכנסת חלקים מהדו"ח.

אני מביע כעת לקור העקרוני שאני רואה בהצעת חה"כ ציזלינג, ושאני חושב אותו לנכון, כי לפי הצעת חה"כ ציזלינג, ועדת הכספים חייבת להחליט שהיא לא תביא את הדו"ח לפני הכנסת, בו בזמן שאם יתקבל הנוסח המוצע, הועדה לא תהיה חייבת להחליט שום דבר. כי כל הזמן שהיא לא תחליט להביא, לא מביאים, ואני מפתח מאד שפירוט הדבר הוא, שאנו עלולים לחכות זמן רב מאד לאותו דיון, מה להביא ומה לא להביא.

חשוב לי מאד שהנוסח של הסעיף יטיל חרבה על הועדה להחליט להביא, לא להחליט להביא, מה להביא ומה לא להביא. לפי הנוסח המוצע הועדה פטורה מחובת החלטה, היא אפילו פטורה מחובת שיקול, מחובת דיון, ואני חושב שזה לא טוב.

היו"ר י. גורי:

אני בני מטכים לאינטרפרציה הזו,

וגוף על פי כן שאני כשלעצמי -

מפני שאינני רואה הבדל יסודי מבחינת כוונת המחוקק - אינני מוכן להילחם דווקא על נוסח זה, אני רואה שהכוונה היא אותה כוונה - לפרסם אותם חלקים שאין בהם טעם פגיעה בבטחון הטדינה, והרעיון היסודי הזה כלול גם בנוסח המוצע וגם בנוסח הסתוקן.

א. ציזלינג:

אני מבקש לסתור ניסוח אחד שהיו ד' מביא אותו, ואני מקבל ברצון את הניסוח הנוסף של ד' בדבר. היו ד' אטר, שהניסוח אומר, כאילו פסיכולוגית, שאנו נעביר את הענין להחלטת הכנסת, וזה לא כן. אני הצעתי בטליאט הכנסת ניסוח אחר מאשר הצעתי בעת הדיון בוועדה. בוועדה אני הצעתי נוסח יותר טהורי, מפני שרציתי להגיע לאיזה הסכם. בזמן הדיון בוועדה אני פתחתי את הצעתי ב"לא יונח", ועכשיו אני מטמיר את הביטוי הטלילי, אבל היסוד לסלילה קבעתי בצורה חיונית.

מר קיטרון:

לפי החוק הקיים ההוראה היחידה שדנה בענין זה היא סעיף קטן (ד), לפיו "...תרון בו הועדה ותגיש לכנסת את סיכומיה והצעותיה לא יאוחר...". פירוש הדבר שהועדה גטרה את טלאכתה אחרי שהניחה את סיכומיה והצעותיה על שולחן הכנסת. אם הכנסת תרון או לא, אם היא תפעל או לא, אין החוק מתערב בזה. לכן, אם אנו נסחק את ה"כנסת" בנוגע לחלקים מסויימים, לא יחסר ולא כלום.

היו"ר י. גורי:

טבחינת האות של החוק, נכונים דברי מר קיטרון. אני שואל, מה יהיה גורלם של אותם סיכומים והצעות שהועדה תפצא לנכון לא להביא בפני הכנסת, משום שזה עלול לפגוע במסחון הד' ינה? האם כלל לא יהיו סיכומים והצעות לגבי חלקים אלה?

מר קיטרון:

בנוגע לחלקים אלה, הועדה יכולה להביא אותם לידיעת הטר הנוגע בדבר, שר הבטחון במקרה זה, והוא ינהג בסיכומים והצעות אלה כפי שנוהג כל שר שמקבל הצעות וסיכומים מועדה של הכנסת.

היו"ר י. גורי:

השאלה היא, האם דינם יהיה כדין סיכומים והצעות שנתקבלו בכנסת או לא. אם, לטעם, הכנסת מיפה את כחה של ועדת הכספים לאשר תקנות טטוציא שר האוצר, הרי כאשר היא מטטרת הטר חייב לפרסמן כפי שהיא איטרה אותן, כלומר במקרה זה הועדה באה במקום הכנסת. השאלה היא, האם גם במקרה זה היא באה במקום הכנסת, אלא אם כן אטטרים "לאו". כי זה לא ענין שמביאים הצעות לשר מסויים, אטר רשאי לקבלן או לא לקבלן.

מר קיטרון:

אני חושב שזה טעון תיקון יסודי בחוק, כי כל עוד לא נאטר מה דין הסיכומים וההצעות שיונחו על שולחן הכנסת, אינני יכול להטות דבר אחר בדבר שאינו קיים בחוק. לפי החוק החלטות הכנסת אינן מחייבות, אלא לפי טנועת השרים. כל שר מוסר הצהרה ומתחייב לקיים את החלטות הכנסת, אבל חוץ מזה אין החלטות הכנסת מחייבות.

היו"ר י. גורי:

טנקודת מבט מטפטית יתכן שטר קיטרון צודק. אני שאלתי מה גורל אותם סיכומים והצעות שועדת הכספים לא תראה לאפטרי להביא לכנסת, האם הם מחייבים את הטר, שר הבטחון, או לא, כשם שאותם חלקים שהכנסת מטפלת בהם מחייבים את הטטטלה. אטטתי, שאם הכוונה היא שהם לא מחייבים, צריך לוסר זאת, אבל כאשר לא אטטרים זאת, מטטבר שהם מחייבים, מפני שועדת הכספים באה במקרה זה במקום הכנסת. מר קיטרון אומר, שמכיוון שהחוק אינו מפרט מה גורלם של הסיכומים וההצעות הטובאים לכנסת, אי אפשר לתת סטכריות לועדת הכספים שהחוק אינו מגדיר אותן, לכן נקודה זו לא ברורה. אני מציע להתייעץ בנידון זה עם שר הטטפטים, אשר עומד לבוא בשעה 11 כדי להשתתף בדיון על מטכורת הטוטפטים.

ח. רובין:

הכנסת האליטה בשבוע הקודם להטיל על הועדה דיון בענין נכסי נפקדים. ברצוני לשאול את היו"ר, מתי נתחיל בדיון זה.

א. ציזלינג:

אני רוצה לדעת, מה גורל הדיון על החקלאות שהועבר לוועדה מטותפת.

היו"ר י. גורי:

מה שנוגע לוועדה המטותפת, הדאגה להפעלת הועדה אינה בידי, כיו"ר ועדת הכספים, ולסדרות זאת כמה פעמים דרשתי, מהאחראים לכך, להפעיל את הועדה.

אני רוצה להזכיר עוד ענין. הכנסת קיימה דיון חסור בענין המעברות, והוטל על ועדה מטותפת של ועדות הכספים וועדת העבודה לטפל בזה. אני בדרך-כלל אינני סווצה מסדר זה, שסטילים דיון על ועדה מטותפת, ובטבילי תמיד זה סופיע בגדר של הפתעה. אשר לדיון על המעברות, באשר בפירוש סועדת העבודה צריכה לתת את היו"ר. עברו שלשה חדשים, ואם הופעלה הועדה. באותם הענינים שאני נושא באחריות ישירה, ככל האפשר אני דואג בכידת היכולת.

אשר לדיון על נכסי-נפקדים, אני אכניס אותו לסדר-היום של הועדה בשבוע הבא.

ח. רובין:

הייתי מציע להזמין את סר שטנר לדיון זה.

היו"ר י. גורי:

אני רוצה לציין, שתמיד זה סופיע ברגע האחרון, שחבר כנסת קם ומציע להעביר דיון מסויים לוועדה מטותפת, ואז לא נוח לעשות ויכוח ולערער על כך, כי זה יכול להתפרש כאי-רצון לדון בענין. אסנם לפעמים זה הכרחי שועדה מטותפת תדון בענין מסויים, אבל על פי רוב ההכרח מחילב שדווקא ועדה אחת תדון.

אנו עוברים לדיון על ענין הטכס והבלו.

דיון על מהינות ומי המממן ומי העל יין

ד"ר סנדלסון:

כפי שאברי הועדה רואים, הכינוי חוסר בכתב שנכסר להם, חוסר יותר כדי סרוכוז, ולצערנו לעת עתה רק חוסר עובדתי וסטטיסטי, עם ציון הטבות העיקריות של מדיניות מסי העקיפין. בכורונתנו להשלים את החוסר הזה, ובני מקרה ישבוע הבא נוכל לסטור חלק נוסף, ביחד עם הערותינו בעל-פה שאנוכי וסר גפני עומדים לעשות בפני הועדה היום.

אני גם סוכר עור לבקש סליחה על כך, שאולי והקדמתי תהיה תיבורטית בעיקרה, אבל נדמה לי שעלינו לנצל את ההזד-נות היוצאת מן הכלל לניתוח לנו בעת, לא לבוא על סנת לבקש מישור של צור מסויים, אשר בעצם נשאר, אחרי כל ההסברות, קת סוד סקצועי, אלא להוסיע על סנת לסטור על הקורים הכלליים, מו גם אפשר לומר האידאולוגיה הכלכלית של כל ה"גזרות" הללו שהקלה חושב שאנו סטילים עליו על ידי צורי המכס והגלו.

מדיניות פיסקלית היא מדיניות כוללת ומינסטרלית של כל המסים. לכן צריך לראות את המדיניות של מסי העקיפין לא בתור חלק נפרד, אלא בתוך הקומפלקס הכולל של גביית המסים.

בתוך כל נטל המסים מהורים המסים הנקראים מסי עקיפין בערך המוצאת מל כלהכנסה מסמים של הממשלה, והמסים הישירים, ביחד עם דמי שרותים - את המוצאת השניה. גם נוסיף למסים ישירים שוטפים גם את מסי הרכוש החד-פעמיים וגם את המסים של הרתויות המקומיות, יתקבל ממסים מהכנסה והמסים על הרכוש, וכן תשלומים עבור שרותים עסקיים, יהיו קרוב ל-55%, ומסי העקיפין קת יותר מ-45% מכל תשלומי המסים על ידי המוכלוסייה לשלטון המרכזי והמקומי כחד.

האם אתה כולל את מס החדרים במסים הישירים? א. ציזלינג:

הו. רקו הוא מס רכוש. ד"ר סנדלסון:

ומס הארנונה? ק. לוז:

הוא כלול בתוך המסים הישירים. 55% מלה הם מסים שאינם מוטלים על תצרוכת. ד"ר סנדלסון:

כפי שצויין בהודעותינו יונות וגם בתזכיר, יחס כזה קיים גם בארצות עם נטל מסים פרוגרסיבי לפדי, בארצות שלה הפליחו להפעיל מס הכנסה באופן יעיל, כמו בצרפת ומיטליה, מפילו 3/4 מההכנסה הכוללת מסמים באה ממסי עקיפין ורק 1/4 מסים ישירים. סוכן מפילו שארצות אלה ייבן צריכות לשמט רובטה למדיניות מיסקלית עלנו.

אולי צריך להזכיר, שגם ארצות עם אופי פרוגרסיבי וסוציאלי, כמו למשל נורבגיה ודניה, היו נאלצות לחפש טרביית מנצעי האיזון של התקציבים במסי העקיפין: בנורבגיה - 70%; בדניה - בערך 60%. זאת הסיבות לכך היא, כי בארצות אלו יש פחות מי שוויצון בהכנסה מאשר בארצות קפיטליסטיות ותיקות.

קיימים גם באופן יחסי הרבה פחות כיליוברים והון מרוכז גדול, לכן גם טט ההכנסה וטטי הרכוש, מפילו בשיעורים גבוהים, אינם יכולים לגייס את האמצעים הדרושים לטיטון הטרותים המטלתיים והתקציבים המבטיים הגבוהים בתקופה של הטלחטה הקרה. לכן, לטרות ההשקפות הפרוגרסיביות, מרצות אלו במלצות להגדיל, בתקופה לאחור טלחטה, באופן ניכר את היקף טטי העקיפין.

בדף טס' 2 של התזכיר אני נותן

השווטה בין היחס של טטי העקיפין והטטים היטירים בטמפר מרצות, וטהשווטה הזאת אפשר להיוכח כי פרט למרצות הברית, ואנגליה וקנדה - במרצות אלו ישנה אף ירידה של טטי העקיפין בשנים האחרונות - אף מרץ מירופית לא הצילחה להגיע ל-50% של טטים יטירים. מפילו מרצות די פרוגרסיביות, כמו דניה ונורבגיה, הגיעו ללא יותר מ-34% של טטים יטירים. בזה אני טוב טדגיש, כי למעטה החלוקה הזאת בין טטים יטירים וטטי עקיפין נותנת רק טחצית התטונה, והטטלה היא טי טטלם את הטטים היטירים ועל איזה טכנות נופלים טטי העקיפין. טדוע דניה ונורבגיה, לטרות טטם ההכנסה פועל טוב, אינן מגיעות לאחוז יותר גבוה של טטים יטירים? - טטום שהעושר של המרצות האלו לגברי אינו מגיע למטדים של העושר האנגלי או הקנדי, ויש הבדלים הן ברטת החיים, הן בגובה ההכנסה והן ברכוש.

איש פרוגרסיבי וכלכלן יוצא טן

הכלל טעזר לנו בטנים הכי קטות, התחיל פעם את המרצות על הטכנה הטוציאלית במרץ בשתי הערות - הוא טטר כי היה בזלנדיה החדשה והופתע מאד לראות במרץ את הטתח הענקי, האבדלים הענקיים במוכלוטיה, לא רק בין הערבים אלא גם בין היהודים, בפרנסה והכנסה; הוא גם טמרץ של ניכלציה גדולה והופתע טן ההפרטים הגדולים בין טבל בעיר העתיקה לבין איש טגר בטיכון טודרבי שלנו. הוא גם ציין טבא ממרץ שיט לה ייצור הכי גדול של חטטה וגבינה, ולטרות זאת טבל זלנדיה יש רק טין אחד של גבינה, גם בטביל הטוק הטקוטי וגם בטביל הטוק העולמי, בא טעה טמצלנו הטצרכים טגורבים ביותר.

אני רוצה להדגיש, כי לטרות

שאורזי חלוקת ההכנסה הם כ-50% טטים יטירים וב-50% טטי עקיפין, בתוך כל גביית הטטים מהטלטון הטרכוזי - ואפילו 55% אט ניקח בחטבון את התקציבים של הרשויות הטקוטיות - הרי אין פירוש הדבר שאפשר להגיע למטקנה כי אנו, באופן יחסי, בטטאים בטצב של טוריון יותר גדול, טבאינת חלוקת הטטים, טמרץ דניה או נורבגיה, אלא צריך לעשות את הניתוח, טי הן הטכנות. טמטלמות הטטים היטירים וכי הן הטכנות הטטלמות את טטי העקיפין, וטהי בעצם החלוקה של העוטם הפיסקלי על טכנות טונות במוכלוטיה.

בתקופה טלפני טלחטה העולם המטונה;

היתה התורה הקלטית הפיסקלית: כל טט עקיפין הוא טט רגריטיבי. בטלים מחרות, טט עלטוצרי טבק, טט על גפרורים, טט טחזור כללי, נופל באופן מבטולוטי ובאופן רלטיבי על הטכנות החלטות, טנקודת טטט טוציאלית, יותר טמרץ על בעלי יהולה. לכן טטיח אלה הם רגריטיביים ובטובן ידוע מבטי-טוציאלים. תורה זו היא נחלת העבר.

טבנה טטי העקזפין קיבל בינתיים

צורה טובה לגברי. בטקום טט טחזור כללי בא מרצות רבות טט קבייה טלקטיבי או טטים גבוהים על טוצרי טותרות, טהם לפי מרפיים טטים פרוגרסיביים ונופלים על תצח כת בעלי היכולת ולא

על הטובי העם. תעריפי מכס בטקס פחות הם בראש ובראשונה מכסיר
טקסי ולא סקור מיסקלי. טסי עקיפין אחרים על טבק, טוקמות,
שעשועים, נסיעות וכו', הועברו לטעורים גבוהים לטטרות פיסקליות.
גולם טטרת לרובי לא נחת חיובה היתה - ויסון הגדלת התצרוכת
וסמיגת עודף כח הקנייה לגבי מצרכים פחות חיוביים בתקורות
אינפלטריות.

אם חברי הועדה יעיינו בפרטים
סטטתי יראו, כי אנו הלכנו באופן קיצוני, בסדיניות טסי העקיפין,
באותה דרך של דירוג טכטיטלי, של פיסורים על חוטרי גלם, על חצי
פבריקטים, פרט למס טסוייג, כדי לא לפגוע במצרכים של תצרוכת
עטמית. היינו נאלצים לעתים קרובות להתאים את שיעורי הטסים, כי
לאחר קום הטדינה היתה דבלואציה של הטבע שלנו, רמת הטחירים עלתה
פי כמה, אבל אנו הסתדלנו עד כמה שזה אפשרי להטיל את התוספת
בטסי העקיפין על שכבות יותר חזקות בטובן סוציאלי.

אם נערוך בארצנו טאזן על חלוקת
כל נטל הטטיח בארץ, ועל חלוקת העומס הטיסקלי בין בעלי יכולת
ובין טיעוטי הטצעים, תתקבל בערך התכונה הבאה:

לטרות השיפור בגביית הטסים
היטירים, יתכן טמד ועוד היום טעוטי הטטצעים והטעמד הגיבוני
הזעיר תורטיח חלק גדול יותר לטטים יטירים טאטר בעלי יכולת,
הטעמד הגיבוני וחברות הטניות ביחד. טמד שני, גרטה הטדיניות
הטפציפית בסיוג ובדירוג טסי העקיפין, וגם בטכס הצלנו, לכך,
שחלק ניכר טההכנסה טסי עקיפין טקורה בתצרוכת של בעלי יכולת.
חברי הועדה יטצאו בחוטט שנכסר להם הוכחות על הטיוג ועל הדירוג
הטיוחד של טסי העקיפין הצלנו.

קטה טמד לקבוע באופן טדוייק
טהו הטכום הטטטולוטי של טסי עקיפין הנופל על טטפת פועלים
טיפוטית. טההכנסה הכוללת של 90 טיליונים טכטט וטסי עקיפין,
בשנת התקציב 1953/54, יוצא בערך טכום טטוצע לגולגולת של
53 ל"י לנפש לשנה, או 200 ל"י לטטפת בת 4 נפשות. הטתדלתי
לעטות ויטוב על טטפת פועלים שוויה לפי טל הטינדקס - כלוטט,
טטתטט בכל המצרכים הכלולים בטל הטינדקס - והגעתי לטכום,
אטנם לא לגטרי טדוייק, של 100 ל"י אשר טטלט טטפת כזאת לשנה
על טסי עקיפין, והויטוב הוט על טטפת בת 4 נפשות. פירוס הדבר
טהחיטוב הטטוצע טטתכס 2-200 ל"י טסי עקיפין בשנה על טטפת בת
4 נפשות, אך אט נעטה חיטוב טפציפיל על מצרכי הצריכה טטפתה
פועלית טטתטט בהם, נניח טטפת טיט לה הכנסה של 200 ל"י לחוט,
אנו טגיעים לטחצית הטכום - 100 ל"י.

ההבדל הזה טראה טיט לנו דירוג
וטיוג פרוגרטיביים בתוך טסי העקיפין. אדם טטעטן וטטצק בטיגרות
הזולות ביותר וטעטן קופטת טיגרות ליוט, טכניס בערך 2 ל"י
לחוט לקוחת הטדינה; אדם הטעטן טין גיבוני טכניס קרוב ל-4
ל"י לחוט, ואדם הטעטן טיגרות וירג יניה טהטין היקר ביותר -
9 ל"י לחוט. ויחט כזה יטנו גם במצרכים אחרים. טזה אפיר להטיק
את הטקנה, אטם כי הטטוצע של טסי עקיפין על טטפת בת 4 נפשות
הוט 200 ל"י, הרי יטנו טטפתות הטולטות 100 ל"י ויטנו כאלו
הט לטות 300 ל"י ויותר.

לפי חיטוב טדוייק טעטינו על עומס
מס הטטוייג ומס הטותרות ביחד יוצא, כי הנטל הנופל על טטפת
פועלים הוט כ-2 ל"י לחוט בערך.

ח. רובלין:

זה לא מתקבל על הועת.

ד"ר גדלסון:

היינו מעוניינים לאחון את עצמנו
ולמספרים אלה הגבנו חזרי

פירוט די מדוייק.

ל טענה יחידת צמד ביהול סמי
העקיפין מילבן. הטענה הינה זאת: אחת ת תערימי כ"י העקיפין
גורם לתגרות לגל ל המיקרות. גורם מין סס בוייל על הצריכה במוין
יעיד, סמית על וזרי חפרי בנין, בניזין, סייקריס במוין כל
דבר את הוצאות הייצור ובוזה הם שהולים גורם חיוב לגל המיקרות.
בכוון הדבר, שהעלות מחיריה כמוצאה מהגדלת סמית בכמות במוין של
דבר לקלוקלמיה על הוצאות המעמיה, התגבורה וכו'.

עלינו את התאמת התערימים הגלה
במקסימיות ובזהירות כ"י לית לא רן לגבי המיקס על היינדקס
אלא גם לגבי המיקס על הקלוקלמיה על עב"י סמית היינויים, ולטענה
היתה ההמשעה על המדיניות המיסקלית על תהליך ההתיקרות קטבה מחד.
אמר להוכיח ב"י יונב חרמי שהעלות סמי העקיפין בינויים האחרונות,
כולל כמס על בניזין, במיקס ייזר הוסיפה באינדקס בסוף התנאים
וחצי האחרונות לא יותר מ-5 נקודות, בו בזמן שהעמיה בנותה מקומה
הגיעה ל-110 נקודות.

חרמנו גם במזכיר, במדקים על סמי
החלק, סוצרי טבק ומיקרות, כי יעור המסיה הגלה הוא הרבה יותר בכוון
מהמקובל ברוב מוצאות המערב חוץ מוצאות הברית - אמילן חזרי הגדלת
המס על בניזין הוא הגיע לכדי עליה ממסר במיטליה, 30% ממסר באנגליה,
מחצית ממסר בצרפת. אביא גם מינומי מספר גלובלי של כל המסיה על
תחבורה, וסכומם זה מסכם ל-35 מיליון - כולל מס על בניזין, דמי
רטינות, בלו על א יגיה. כבר לא מדבר על זה, מאנו קחדאים בניטוי
סלנו סובסידיה, א ר הדלק בייחוד נהנה מנה, במסר טרם הוצרה המס
ל-1 דולר - 1.8 ל"א, ורק כזה מתקבל סכום גדול יותר ממסר 35 מיליון.
לפי חישוב בהתאם לתערימי היום, חישוב מוציא 60 מיליון ל"י עבור
מסיעות באחרונה י"י ומוניות, וכל התחבורה על בכוניות מסא, בלי
הרכבת, מוכיחה כ-150 מיליון ל"י, מיוחד כ-200 ל"י. את נביא בחשבון
סכום המסיה במוין הוצאה כללית זו, נראה מסמי העקיפין בתחבורה
מהמוצא-כ-20% מההוצאה הכ"י לית, וזה כי זה אחוז לא קטן, הר"י זה
ענין של החזקת כביעים.

ק. לוי:

הבניזין הוא לפני מער 1 דולר - 1 ל"י?

ד"ר גדלסון:

כן. סולר ודיזל הם בכלל בלי מס.
אחוז זה בכלל לא נראה לי מוגזם
בסיה לב לדרישות הידינה, במיית כביעים וכו'. אל נוכח התחבורה זהו
ענף הנוגע לכל עב"י המיקס האחרים.

אני חרמי טעלמיהו עגבהומוססכרים
אלה חוקנה הדעה הגלתי נכונה, כמילן יינויים ב ערכת סמי העקיפין
ובמס היו חרמיים ב ידה ביכרת עבור המיקרות חזרי הדורלוטמיה
של הלירה. הלינות היו הארות: ביטול המיקוח, סייבוי הערים, תוספת
היורק עצמה.

ח. רובלין:

מה היתה ההמשעה של יינוי הערימה?

ד"ר גדלסון:

אף החיובים המסיטליים מוטרים
זה שחזר כמליים.

ש. בג רבין:

חזרי ביטול המיקוח המחירים בדרך-
כלל ירדו.

ד"ר פנדל-אבנר:

יביל כרית לעצמי הנה להפיק את
העודתי הכלליות, וכרצוני לדבר
בקצרה על האגרות והברירות ידענו בקוד לרפורמות, ויפורט
ויכלוליה בדינינות כפי העקסיפין בכלל ודמי הכסף בפרט.

בנסח סדלינות הכסף עומדת לפנינו
הגלטורביבה: או להפיק בקוד הקודם - היסודי הכספית עבוד
סצרכים ויוני לחדש גלם והענקות כסף כגן בגד התחרות על
תוצרת חוץ לכל ענפי המין - אבל בגובה לפי הצורך ומידת ההגנה
ככל שקרה ומקרה - או להעביר את דמתה כל ל יעוד ובכלל כונע
כל יבנה. גדילון היה בבור בקר ליהודים אל סוציאל כונטריות
העומדים בהתחרות על תוצרת המין, נתבע כסף ונע על כל יבנה
המתחרה על התוצרת המקומית.

באורח התחרותיות הועדת הכספית
והכנסת ידעה, הכניסו הוועד כבר כסף כונע עבור סצרכים ה הוועד
סוצרות בתנאי המין. גנה יוניות התחרותיות על ידי הערכת
הסחורות לפי ערכן המסיתי (1.800 ל"י לדולר), סגבירית את
ההגנה על תוצרת המין. מולא המוצר, וגם הועדה הצבורית לעניני
כסף, בדעה, שלא ברית להכניס בכלל את יעורי דמי הכסף לגובה
פרוהיביטיבי, שלא כל כסף יוכרח להיות מוצק וסנוסק בהתמס
לתועלת הציבורית אל ענף סצרכים.

בהחלט הכלכלית, וגם בעתונות המין,
יש עכשיו ויכוח על הצעה דיה, להטיל דמי כסף על הוועד גלם או
חצי סצרכים, ל ביעת הוועד כונטריות בסצרות הוועד ה יוצרים
סחוריות גלם. בקוד ה ונכח אל הסחורה הזאת הית, ויסוד הוועד
הוועד הוועד תחת פיקוח, יבנה הוועד על יעד ל 1.800 ל"י.
לדולר, שלא על יעוד הרבה יותר גבוה, העט"י הוועד סצרכים
את הקצבת הוועד, או רובה, בקודס הוועד.

בין שני הוועדים יזם מתקידה אל
סדיניות הכסף לתקן את הוועד ההתמסות הכלה בקולוציה, אבל שני
סחסייה כמד על להטיל כסף על הוועד גלם או על הוועד עור
לתעיה או להקלות. ה יוני הוועד הוועד בעומדים יוניות,
והצרכן יבנה בהנה סצכות הוועד לפי עור 1.800 ל"י, הדי
צריך להילחם בגד תופעה זו, אבל לא צריך לייקר את קניית הוועד
על ידי כסף פיקוליות.

בעיה קיה חזרת הית, תחנה ה יסודים;
קיימים גם הפועדים הכללית לסוצרות בריות, היבון ותרבות, סוצרות
סוצללית, וקיימי גם הרבה סוצרות סצכיות. רוחות העה גנה
בחוגי המוצר, הפסוריה החובלים והמוכר העניק ביניב התחרות הגיעו
לסצדים כונטריות. הנה גם עלולים להגיש לבידול לדעה, וכן הוועד קיימים
כמד על הניהול הוועד אל ילטרות הכסף.

במקום תמיכות על ידי סצרכים, צריך
לדעה לתת הענקת י ירה על ידי תמיכות תמיכות.

הדרך הנכונה הברית לי הית:
סצרות העיקרון אל סצרכים, אבל סצרות סצכות לקבוצות סצכות
ביותר. ית לי יתק גם סצרי לסצרה, בגב התקציבי הקפת אל סצכה,
סצרות תמיכות סצכות לסצרות כל כן וביב כסו: "סלון",
"הדסה" וקודת חוליים.

ג בנסח כפי העקסיפין יבנה
עומדים כפי הוועד סצכות לתת. הגברת ההכנות צריכה לבנה
ברית ורטרות סצכות כונטריות בגביית סס סוצרות וכסף סצכות.

הלחץ להורדת יעורי מס לותרות הוא
 די גדול. דבר זה הוא ג' כוונן. המיקור ל לותרות ימות חיוביות
 ירד בטקנת והיערניה קרניה להגדלת המיקור כהוצאה ומידידת המסירית. גם
 אנו מעונינים בהורדת הוירי או כע עת העלמת. בכל מקרה
 המיעורני ע"מ וכני להוריד ה המסיר, גם אנו מורניה להורדת
 המסיר על יני הקטנת מיעור המס. אבל היו רן קרני בודדים
 כאלה. לילי בלצור קרני אל יעורני, בקרני חילליים קרני, ו
 אחרי הורדה על ידי המיעורני, הורד מס המותרות כ-35% ל-15% -
 20%. לא מוכרן לדורו ין ורן ליעורני המוצר.

הוצע ללותר המרונ לקרני המועיביים
 על ידי הנהגת קניה כללי על כל המצרכים. יתכן שגם כזה
 של 5% יכול להכניס של 2 או יותר מאד מס לותרות וזה מוויג
 בטובה הנוכחי. אבל יש מוצר כללי יהיה בהלצור רגריני.
 הוא יגרו להעלות ניכרת אל הוצאות המניה, לקרני המינדקס
 לכל המרות ב-5 ורות בשלב הראשון.

הרנו בתזכיר מסרנו כי מס
 לותרות מס מוויג מלקיבי, ה פעמס על הוצאות המניה ל
 הווי העס היה הרבה יותר קטנה. לכן המס גו המיע במידה
 הרבה יותר קטנה על המיקרות ועל מוד המינדקס.

יתכן המצוי כי אנו נעבור גם במס
 לותרות מס מוויג יותר ויותר לגבייה במרונ; ובעמס ההבדלי
 בין מס בלו ומס לותרות יגברו מתי-החרות אל היום כבר רן
 אדטיבטריביים אבל לא קיים.

י, מוכן כאליו, גבולות להגדלת יא
 מיעורי הגלו על מוצרי מבק ומ קטות, מסל הגלו המיקים
 והקלטיים. והדיניות הנכונה היא לפזר את העומס המיסקלי
 של מסל העקייין על המרות יותר גדול ל מצרכים בלתי היווניים-
 מוקולדה, תקיט וכנ.

תהליך המינוספריזלוציה במרן
 מביט לכך המיבות אל מוצרת תע יתית יורד וקטן. לכן, אנו
 מסטידים מרי אנה בונה הכמות גדול מס על יגור המירו ע"מ
 מקורות מיסקליים חובים. מסל גלו על מצבים ומס מוויג, או
 בעתיד מס בלו על נייר המוצרת קרנית, מהווים מיעור חלקי עבוד
 המסד המיסקלי כממאום בו המסקה ילנה אל יגור מליג זה.

(מוצרי כן ריה מיה)

מר גפני:

בראיוני להבהיר את ההבדל שבין תכנון המכס ובין התפקיד הגזועי. רבים באים בטענות על המכס, על אופן פעולתו ועל הערכותיו. ראוי להבהיר שאגף המכס אריך לבצע במדויק את הוראות החוק שנתקבל על ידי הכנסת, כרתבו וכליונו. מתפקידו של הפקיד לבצע את החוק כפי שאוסר על ידי הכנסת, ואין מסמכותו לסטט שופט בין האוצר ובין היגור. על הפקיד לראות עצמו כחלק מן האוצר, ובחור שכזה עליו לעשות כל מה שניתן במסגרת החוק כדי להרבות הכנסות לאוצר. אם מתעורר ויכוח יכול ביה המספח לפסוק עם מי היה הצדק, אולם אין פקיד המכס רשמי לראות את עצמו בורר בין האוצר ובין היגור על סידת ההצדקה שבאו. אילו היו פקיד המכס מקללים על עצמם תפקיד כזה, הילנו נתקלים בתופעות בלתי רצויות ביותר. חשוב לזכור זאת כאשר מעוררים בקורת על עבודת הפקידים. הם חייבים להיות קפדנים בגיאוע הוראות החוק, ואין הסמכותם לעשות כל ויתורים שהם. על ויתורים יש להחליט ביעת קבלת החוק, אך לא בשעת ביצועו. גם החוק באורחו הנוהחית נותן אפשרויות רבות לצבור לערער על אופן באוע החוק על ידי הפקידים, אך אין הם יכולים לתבוע מן הפקיד עצמו שיפרט את החוק כך או אחרת.

ח. מריאב:

השאלה היא מה הם הכללים שעל פיהם פועל פקיד המכס בהערכותיו. האם קבלה המעידה על הטכום ששולם עבור הסחורה, אינה די מוטטכת עבורו?

מר גפני:

אם החשבון אינו מתקבל על הדעת ויש יסוד לחשוב כי הוא אינו נכון, רשמי הפקיד לא להתחשב בו. אם ההפרט שבין המחיר בו נמכר אותו מירך בארץ ובין המחיר שעליו מעיד החשבון עולה על רווח מתקבל על הדעת, מוכרח להיווצר אצלו הרושם שהחשבון שהוגש אינו מתאים למציאות. אפשרויות הבדיקה שעומדות לרשותו של הפקיד הן רבות. הוא יכול להשוות את מחירו של אותו מצרך לפי הטבונותיהם של אנשים שונים; הוא גם מקבל אינפורמציה מן הנספחים הכלכליים שבצירוף סלנו; הוא מקבל רשימות מחירים משווקי העולם השונים; הוא מוכרח להתחשב גם במחירים הקיימים בארץ, וזה ההבדל גדול, אין הוא יכול להעלים עין ממנו. ישנם בחוק כמה סעיפים המתייחסים דוקא לאפשרויות אלו. המכס יכול להציע לאותו אדם לקבל ממנו את הסחורה ולתת לו את תמורתה ברווח מסויים; הוא יכול להציע לו למסור חלק מן הסחורה בטקום תשלום המכס שמשללים עליו, ובידי האיש ישנה אפשרות לסלם לפי ההערכה שנעשתה, או לקבל את אחת ההצעות האלה.

בגלל אי-יציבות המחירים ובעיקר

בגלל העברות הון רבות שנעשו, לא היתה שיטת המכס הספציפית מעשית, והביאה לאבסורדים רבים. לפיכך נאלצנו לעבור לגבי רוב המצרכים לפיט מכי "אד ואלורם", אולם מתברר בעיקר בזמן האחרון, שמגישים לנו חטבונות על מחירים הנראים לנו נמוכים מדי וגם המכס "אד ואלורם" אינו מספיק כדי להגן על תוצרת הארץ. יתכן שהחטבונות אמתיים והסגה היא שמיטליה וצדפת מורידות את מחירי תוצרת המכסטיל, למשל, בטכוון כדי לעודד את הייצוא מאחר שיש להם ייצור עודף. עתה אנו

ט.ה.

חובבים שהגענו ליציבות השער, ולפיכך אנו בודקים אפשרות לעבור לשיטת מכס סטציפית לגבי סכמטילים, שהם בעלי אופי המתחרה בחזרת הארץ. על ידי כך תיפתר הבעיה של הגשת חשבונות למכס, שילבולים להיות נכונים ובלתי נכונים, וזה גם יאפשר ליצרן בארץ לדעת מהו גובה המכס הקבוע שעליו להביא בחשבון בחישוביו.

אנו מביאים בחשבון גם אפשרות של הילת מס מותרות קצוב, ולא לפי ערך המוצר. השיטה הנוכחית, בה אנו גובים עבור מס מותרות 25% מן המחיר שהקמעונאי משלם לסיירי, גורמת לתנודות רבות. יצרן שמוסר על מחיר נמוך מן המחיר הנכון, יחוייב לשלם מס קטן יותר ועל ידי כך יורר להתחרות במחיר מוצריו ביצרן ההגון שמסר את המחיר האמיתי. אילו אפשר היה להטיל מס קצוב לפי מסקל או מסר, לא היה נוצר מקום להורדת מחירים פיקטיבית, והיינו גובים אותו מס מול היצרנים בהתאם לסוג הסחורה.

ישנן שמועות על הברחות גדולות מן המכס, ביחיעים שונים. יש המגדירים בליפטים של חפצי עולים ויש המברחים במכוניות שבדיקתן על ידי המכס קשה ומסובכת. תפסנו כמה הברחות בקנה מידה גדול, הודות לאינפורמציה אנונימית שקבלנו מנמלי איטליה. אולם כאשר אנו עורכים בדיקה קפדנית, מעלים תלונות על הקשיים שאנו גורמים, בעיקר כאשר הדבר נוגע לבדיקת סחורות ואף דוגמאות יצוא.

ח. רובין: מתי ייערכו המספטים נגד האנשים שנתפסו בהברחה?

מר גפני: אנו מעוניינים להגיש בכל מקרה תביעה מספטית, אך לא תמיד זה לטובת העניין. יש במסכותנו להטיל קנס על אדם שעבר על החוק. אם הוא אינו מסכים מראשו הטוב לקנס זה, הרי אנו מגישים נגדו תביעה מספטית ויש במידה מסוימת שבבית המשפט יקבל עונש קל בהרבה, נוסף לעובדה שיעבור זמן מסוים עד אשר יגיע משפטו לברור.

בחגיפה קיים מדור פיקוח שלושותו 25 איש המבקרים בחנויות ומחפטים סחורה מוגרזת. נוסף לכך צריך היה להנהיג גם בקורת-פתע בנמלים הנערכת לאחר שהסחורה מוחצנת על מכונית המסר ועומדת לצאת מן הנמל. מטרתה של בדיקה זו היא למנוע הוצאת יוצאים בתוך הנמל או הוצאת סחורה שלא נבדקה, או אפשרות של שיחוף בין פקידים המכס והיבואנים. כל אלה מוכרחים להתגלות בבדיקה שאין יודעים עליה מראש, והמבוצעת על ידי גוף שאינו קשור עם המכס.

ישנן כמה קשיים בדרך עבודתו של המכס, ובין השאר הפטור הניתן למוסדות וגם לסוגי אנשים ידועים. אין זה מספיק שהמחלקה אישרה את הפטור, אלא צריך גם לדעת כיצד ישתמשו בזכות זו אחר כך. שמענו גם בוועדת הכלכלה, שסחורות שפוטרו ממכס בדרך זו, נמכרו

אחרי כן במחיר גבוה. אין לנו כל בקורת על מידת ההאדקה של סתן פטור למוסד בהקף כולל, כי אין לנו כל הוראות בנוגע להקף הפטור. לפי חישוב שערכנו, תהיינה הונות כל הכנסות המכס 28 מליון לירות, ואילו הקף הפיטורים בלבד עובר 10 מליון לירות. אילו היתה ועדת הכספים קובעת מהו סכום הפיטור שהמוסדות האלה רשאים לקבלו, אפשר היה לראות סכום זה כהשתתפות הממשלה בתקציבי המוסדות הנוגעים בדבר. כיום ישנה תמיכה בלתי ישירה בסכומים גדולים מאד, מבלי שהמה לה תהיה באופן רשמי תומכת במוסדות אלה.

י. פורר: מי קובע אלו מוסדות פטורים ממכס?

מר גפני: בחוק נקבע אלו סוגי מוסדות יהיו פטורים, ואילו המשרדים הטובים (כגון מטרד הסעד, מטרד החנוך והתרבות וכו') קובעים אלו מוסדות ראויים להיכלל בסוגים אלה.

א. ציזלינג: זהו ענין שאפשר להתייחס אליו גם בחיוב וגם בשלילה. אני מבקש את רשימת המוסדות הנה ים מפטור זה, וגם את רשימת הסחורות שהם קבלו בשנה שעברה.

ס. בז'ראנו: אני חושב כי אפשר היה להנהיג גם לגבי מוסדות אלה את ההסדר הנהוג כיום בין הממשלה ובין היצרנים בנוגע לתשלום בלו על סיגריות לצבא. הכמות היא קבועה, התשלום נעשה על ידי העברות בספרים, והכל ידוע ונתון לבקורת.

מר גפני: על כל פנים ברור שאריך לצמצם את מספר המוסדות שיקבלו פיטורים יסירים, ואילו לגבי הטאר יש לקבוע פיטור עקיף - כלומר יסלמו מכס והאוצר ישתתף בתקציביהם.

ברצוני לעורר גם את בעיית תשלום המכס על סחורות יבוא לטעם ייזור סחורות ייצוא. החוק קובע שיש להחזיר ליצרן את המכס שהוא שילם, לאחר שהוא טולח את הסחורה לחו"ל. היצואנים טוענים כי כוונת המכס הגבוה על בדים, למשל, היא להגן על תוצרת הארץ. מאחר שהנגדים שהם מייצרים אינם מכוונים להתחרות בתוצרת הארץ, יש להקל עליהם; היות והמכס גבוה ואפשרויות האטרואי מצומצמות, אין לדרוש מהם לשלם את המכס עם הגיע הסחורה מן החוץ, אלא יש להסתפק בערביות של היצרן ולזכות את חשבונו עם יצוא הסחורה. כדי לקיים דרישה כזאת יש צורך בהנהלת חשבונות רחבה, וישנו קשי רב בבדיקה אם המורה שהובאה ממטה באמת למטרות יצוא. גם בענין זה אנו מיעים שהמטילה תאפשר ליבואן לקבל קרדיט מיוחד לטעם יצוא, בשיעור המכס שעליו לשלם, כך שהחשבון יהיה בין היצואן לבין הבנק שהוא אריך לשלם לו, והמכס לא יצטרך לעקוב אחרי גורל הסחורה. תפקיד המכס אריך להסתיים בהוצאת הסחורה מן הנמל.

הינ"ר י. גורי: המטך הדיון בנושא זה יתקיים מחר.

המשך הדיון במשכורת השופטים

היו"ר י. גורי: בטרם נעבור לדון בהצעות השונות של העלאה משכורת השופטים בכלל, ברצוני להביא לידיעת הוועדה שני מכתבים שקבלתי: האחד נוגע למשכורתו של ממלא מקום קבוע לנשיא בית המשפט העליון, והשני נוגע למשכורתו של מנהל בתי המשפט.

מר אולשן מילא את תפקיד ממלא המקום הקבוע של נשיא בית המשפט העליון, חדשים אחדים לפני שאושר חוק השופטים בכנסת, בו נקבע מעמדו של ~~נשיא~~ ממלא מקום קבוע לנשיא בית המשפט העליון. ההצעה היא שמשכורתו תהיה משכורת ביניים, כלומר בין משכורת נשיא בית המשפט העליון למשכורת שופט בית המשפט הזה. לגבי העניין השני, ההצעה היא שתינתן למנהל בתי המשפט משכורת השווה למשכורתו של שופט בית הדין העליון. תביעות אלו נתמכות על ידי שר המשפטים.

ח. רובין: לדעתי צריך לתת למנהל בתי המשפט משכורת של נשיא בית משפט מחוזי. אם אין הבדל בין משכורת זו לבין משכורתם של הנשיאים התורניים בבתי המשפט המחוזיים, הרי צריך ליצור הבדל כזה.

אשר למשכורתו של ממלא מקום קבוע לנשיא בית המשפט העליון, נראה לי שאין לקבוע לו אותה משכורת שמקבל נשיא בית המשפט העליון בעצמו.

ח. אריאב: מקובל שאם אדם ממלא תקופה מסויימת תפקיד מסויים, מזכים אותו במשכורת הקשורה באותו תפקיד; על אחת כמה וכמה אם הוא ממלא מקום קבוע.

אשר למנהל בתי המשפט, אני חושב כי שר המשפטים קובע את דרוגו בסולם השופטים, כך שהמשכורת שהוא מקבל מסתברת ממילא. אין זה מתפקידנו להתערב בדרוג השופטים מבחינת מעמדם.

י. בדר: בנוגע לממלא מקום נשיא בית המשפט העליון, בוור לי שיש לו אותה עמדה ואותם ארכים כלנשיא בית המשפט העליון עצמו, בשעה שהוא ממלא את מקומו. הוא גם עושה אותה עבודה ונושא באותה מידת אחריות. לפי השיטה הקיימת מקבל נשיא תורן של בית המשפט המחוזי אותה משכורת כמו נשיא בית המשפט המחוזי. אין אני חושב שמכיוון שבבית המשפט העליון נקבע לממלא המקום תואר אחר מאשר בבית המשפט המחוזי, יש הצדקה לנהוג לגביו אחרת ולא להעניק לו את המשכורת ממנה נהנה נשיא בית המשפט העליון.

אשר למנהל בתי המשפט, הרי הוא שופט שתפקידו הוגדר בחוק עצמו ואינו שייך לחלק האדמיניסטרטיבי של משרד המשפטים. כשם שאנו חייבים לקבוע משכורות לכל השופטים לדרגותיהם, כך עלינו לקבוע את משכורתו של מנהל בתי המשפט. לדעתי צריך לתת לו את המשכורת המשתלמת לשופט בית המשפט העליון, גם בגלל עמדתו, גם בגלל תפקידו וגם משום שלא רצוי שלמנהל בתי המשפט ישאף להיות חבר בית המשפט העליון. לטובת המערכת המשפטית בארץ, אין משרה זו צריכה להיות עמדת-מעבר בין תפקיד שופט מחוזי לבין תפקיד שופט עליון, אלא עמדה שבה יתמיד אדם. זה יובטח רק שאשר תוענק למנהל בתי המשפט עמדת שופט בית המשפט העליון.

שר המשפטים פ. רוזן: לפי חוק השופטים נקבע תפקיד של ממלא מקום קבוע לנשיא בית המשפט העליון. צדק חבר הכנסת בדר, שלמעשה אפשר היה לכנותו "נשיא תורן של בית המשפט העליון"; אין בכך כל הבדל. הנשיא התורן של בית המשפט המחוזי מקבל אותה משכורת שמקבל גם הנשיא, בין שהוא ממלא באותו רגע את מקומו ובין שלא. ההצעה היא שגם במקרה זה תיקבענה שתי משכורות שוות, כמו בבית המשפט המחוזי. איני רוצה לעמוד במיוחד על המצב האקטואלי המטיל זה זמן רב עבודה קשה על ממלא מקומו של נשיא בית המשפט העליון, מאחר שאת ההלכה יש לקבוע מבלי להתחשב במצב המיוחד הקיים ברגע קביעתה.

אשר למשכרתו של מנהל בתי המשפט, איני רואה צורך להוסיף על דבריו של חבר הכנסת בדו. נכון שחשוב מאד לחזק את עמדתו לגבי כל השופטים, לרבות שופטי בית המשפט העליון, שהוא ממונה עליהם במידה מסוימת מבחינה אדמיניסטרטיבית. חבר הכנסת רובין יזכור אולי שבועדת החוקה קבלנו את המלצות השופטים, בהן נאמר גם שרצוי למנות את מנהל בתי המשפט לשופט עליון, כדי שתהיה לו עמדה המעניקה לו אוטוריטה ופרסטיז'ה לגבי כל השופטים. זה קשה לעשות, כפי שהסברתי באותה הזדמנות, כי אם הוא יתפטר יהיה ממילא חבר בית המשפט העליון ואי אפשר להורידו בדרגה. גם השופט השני שיחמנה במקומו יצטרך לקבל עמדה של שופט בית המשפט העליון, ושוב יגדל הקפו של חבר שופטים זה.

אנו יכולים לחזק את מעמדו של מנהל בתי המשפט על ידי העלאת הדרגה או העלאת המשכורת. ההבדל במשכורת אינו גדול כל כך, אך עצם העובדה שהוא מקבל יותר, מעניקה לו פרסטיז'ה נוספת. מאחר שהתנגדנו לדרישתו להעניק לו מעמד של שופט בית המשפט העליון, נעניק לו לפחות את המשכורת הכרוכה בחפקיד זה, וגם על ידי סך נחזק את הפרסטיז'ה שלו.

הוחלט: א. משכרתו של ממלא המקום הקבוע של נשיא בית המשפט העליון תהיה כמשכרתו של נשיא בית המשפט העליון עצמו;

ב. משכרתו של מנהל בתי המשפט תהיה כמשכרתו של שופט בית המשפט העליון.

היו"ר י. גורי: מונחות לפני חברי הוועדה שבע טבלאות הבאות להבהיר במה מתבטאות ההצעות השונות להעלאת משכורת השופטים. (סוקר את פרטי הטבלאות). בין הוריאנטים שטבלאות אלו באות לפרט, אפשר למצוא את דרך הביניים שתיראה כנכונה ביותר הן מבחינת תביעות השופטים, הן מבחינת יכלתה של המדינה לשאת במשכורות אלו והן מבחינת השיקול של השפעת משכורת השופטים על משכורות שאר עובדי המשינה, ובעיקר המשפטנים שביניהם.

אם עוברים על הטבלאות אפשר להינכח כי מצב משכורת השופטים כיום אינו רחוק מן התביעות שהם הציגו באפריל. לעומת זאת התביעות שהוצגו בחודש אוקטובר יוצרות הבדל עצום אפילו לעומת המצב שהיה קיים בדצמבר 1953. לי ברור כי הוריאנט האחרון, הערוך לפי התביעות שהוצגו על ידי השופטים בחודש אוקטובר, אינו יכול לבוא בחשבון מאותם שני נמוקים אחרונים שציננח. דובר הרבה על המשכורת נטו, אולם צריך לקחת בחשבון מהי המשכורת ברוטו, ביחוד שבכל פעם מתחדש השיקול אם אין לשחרר חלק מן המשכורת ממש הכנסה.

א. ציולינג: אני מתנגד להכנסת טרמינולוגיה כזאת בטבלאות המפורטות שבר, וביחוד כאשר הן נערכות מטעם הכנסת. גם אם רוצים להגיש אינפורמציה, אין לכלול את דמי הייצוג במשכורת, ועוד יותר אין להשתמש בטרמין של "משכורת נטו", כלומר השכר לאחר ניכוי מס ההכנסה. אלו הן רק צורות הסוואה לסכומים.

י. בדר: אני חושב שעל הוועדה להביע תודה למר בזק ולישש-ראש על הכנסת החומר אינפורמטיבי. אולם אין בו שלמות, מאחר שהוא מבוסס על כך שחוספת הייצוג תישאר קבועה אילו היינו מקבלים את העקרון שאפשר לשנות גם את גובה חוספת הייצוג, אפשר היה להגיע למשכורת נטו הרבה יותר גבוהה יחד עם שכר יסוד יותר נמוך. אני חושב כי יש להפעיל גם לגבי השופטים אותה החלטה שנתקבלה על ידי ועדת הכנסת בנוגע לחברי הכנסת, לפיה חוספת הייצוג צמודה לאינדקס יוקר המחיה. אם לא נעשה כך נעמוד שוב בעוד כמה זמן בפני הצורך לתקן את משכורת השופטים בהתאם לעליית יוקר החיים, באשר המשכורת מורכבת משכר יסוד וחוספת ייצוג. חוספת היוקר עצמה לא תהיה מסוגלת לשקף את השנויים שיחולו בצרכי השופטים.

לדעתי אסור לנו לקשור את משכורת השופטים עם משכורת עובדי המדינה. אני חושב כי דרישות השופטים צודקות, וכי יש להתחיל את הדרוג ממשכורת מינימלית של 320-350 לירות. כן אני מציע להוסיף לחוספת הייצוג חוספת יוקר שתעלה מיום כניסת המשכורת החדשה לתקפה בהתאם לעליה שחול בעתיד באינדקס. נוסף לזאת אני מציע שהחוספת המשפחתית תהיה שווה לזו הניתנת לחברי הכנסת - כלומר 15 לירות עבור אשה ו-7,5

מלבד זאת ברצוני להציע שתשולם לשופטים תוספת וחק, אשר לאחר מספר מסויים של שנים תכסה את ההפרש שבין משכורתו של אותו שופט לבין משכורת השופט הגבוה ממנו בדרגה אחת.

אני מקווה שיחוקק גם הסעיף הנוגע להוצאות נסיעה, שהפך לבלתי מעשי ביותר מבחינת הסכום שנקבע בו.

יש מקום לחשוב על קשר גומלין בין שכר השופטים לשכרם של אנשי השרות המשפטי. יש אולי מקום להשוואת עמדות מקצועיות מובהקות במשור המשפטי, גם אם בעליהן אינם שופטים. יהיה עלינו לדון גם על פרק זה, אך רק לאחר שנסיים את הדיון על שכר השופטים ולא לפני כן.

היו"ר י. גורי:
כאשר דנה ועדת הכספים בזמנו על משכורת השופטים במסגרת חוק משכורת נשיא המדינה, שרי הממשלה, מבקר המדינה והשופטים, נתקבלה בוועדה החלטה שכל החלטה שתתקבל לגבי שכר השופטים תחול גם על שרי המדינה וראש הממשלה. כן הוחלט שהחלטות על משכורת השופטים תחולנה גם על רבנים ודיינים. נשאלת השאלה אם כאשר אנו דנים על משכורת השופטים לפי חוק השופטים, רשאים אנו לקיים את הקשר בין משכורתם של השופטים למשכורת הרבנים והדיינים.

י. בהר:
ועדת הכספים הוסמכה על ידי הכנסת לדון במשכורותיהם של נשיא המדינה, שרי הממשלה, מבקר המדינה ושופטי המדינה. סמכות זו קיימת כל עוד לא בוטלה, ועד כה היא בוטלה רק בנוגע לשופטים הכלולים בחוק השופטים, בשעה שישנם תקדימים שונים לפיהם הוכללו במושג "שופטי המדינה" המופיע בחוק הקודם, גם השופטים הדתיים המוציאים פסקי דין מחייבים במדינה.

שר המשפטים פ. רוזן:
את המצב הפורמלי צריך לבדוק לאור החלטות ותקדימים, אך ברור שישנו קשר גומלין ללא החשבות במצב הפורמלי.

ד"ר קיטרון:
מבחינה פורמלית דנה עכשיו הוועדה בחוק השופטים, שאליבא דכולם אינו חל על השופטים הדתיים.

מ. קלמר:
בכל הדיונים הקודמים של ועדת הכספים על משכורת השופטים, נאמר במפורש שכל החלטה לגבי השופטים האזרחיים תחול גם על הדיינים והרבנים. אני מבקש לא לקבל על החלטה בענין משכורת השופטים בכלל, עד אשר לא תהיה הודעה מפורשת שכל החלטה כזאת תחול גם על הדיינים והרבנים.

כך אני חומך בהצעתו של חבר הכנסת בדר, שתוספת הייצוג לשופטים תהיה קשורה באינדקס. שלישיית, אני חושב שיהיה זה מסוכן מאד אם הוועדה תדון בדוקומנטים המפרטים שכר ברוטו ושכר נטו. החשלוס למס ההכנסה הוא מלוי חובת האזרח כלפי המדינה, והוא שייך לאותו סוג הוצאות כמו כל הוצאותיו החיוניות על אוכל, מלבושים וכו'.

א. ציזלינג:
אני מציע לבקש על דעת הוועדה כולה שהנוסח יחוקק באופן שיהיו בו כל הנתונים, ללא שמחש בטרמינים ברוטו ונטו.

י. פורדר:
דעתי היא שלא רצוי מבחינה כלכלית לדבר על משכורת נטו, אך מותר בהחלט לעשות זאת לצורך קלקולציות. כמובן שאנו לא נקבע כאן משכורת נטו, אך חשוב לדעת מה מתקבל אם מחליטים על משכורת ברוטו מסויימת ואחרי כן מביאים בחשבון את מס ההכנסה ואת שאר הגורמים המרכיבים משכורת זו.

כך אני מציע שהוועדה תטפל יחד עם זאת גם במשכורת השרים, כדי שלא תעמוד שוב בעיית שכר בפנינו.

בקשתי שיומצא לנו חומר על מספר השופטים במדינה לסוגיהם, על מנת שנוכל לקבל חמונה ברורה במה תחבטא החלטתנו.

ק. לוז:
ישנם 81 שופטים אזרחיים; יחד עם השופטים הדתיים כולל הקאדים - 150.

י. פורדר:
דעתי היא שיש לשופטים עמדה מיוחדת, ואין לקשור שום קשר בין משכורתם לבין משכורת 30 אלף עובדי המדינה.

ימשיכו בעבודתם הנושבת. כן אני מסכים למתן תוספת יוקר לדמי הייצוג, כדי להבטיח יציבות לשכר השופטים.

ק. לוז:

אמנם אין במדינה חוק על תוספת יוקר, אולם הנוהג מבוסס על הסכם בין הסתדרות העובדים לבין בעלי התעשייה, לפיו משלמים את תוספת היוקר לפי בסיס של 125 ל"ל לחודש. הצמדת תוספת הייצוג לאינדקס, פרושה עקיפת ההסכם הזה, ולדעתי זה יצור תקדים גרוע מאד. אנו השארנו את תוספת הייצוג כפי שהייתה קודם, אף על פי שהיה ערעור על היותה משוחררת ממס הכנסה. אני מציע לא לנגוע בה גם עכשיו לא לכאן ולא לכאן, ולהשאיר גם להבא בצורתה הנוכחית.

בקשר לגובה המשכורת בכללה, דעתי היא שהמשכורת הנמוכה ביותר בסולם הדרוג של השופטים, צריכה להחלים בערך למשכורת הגבוהה ביותר בסולם הפקידות. אולם אנו נחונים במציאות מסוימת, שלפי הדרוג הקודם היה הפרש של 26 לירות בערך בין המשכורת הגבוהה ביותר בסולם הפקידות ובין המשכורת הנמוכה ביותר בסולם השיפוט. אני סבור שיש לשמור גם להבא על הפרש בגבולות אלה.

ש. בז'רנו:

אינני חושב שיש לשחרר חלק ממשכורת השופטים ממס הכנסה, אלא יש לקבוע להם משכורת כזאת שתספק אותם עם מילוי כל החובות של אזרח רגיל כלפי המדינה. הגענו לאבסורד כזה לגבי משכורתם של חברי הכנסה, שמשכורת היסוד שלהם מהווה רק 150-170 לירות לחודש ולפיכך הם משלמים כ-20 לירות מס הכנסה, אך מקבלים נטו 400 לירות.

אני גם כן בדעה שאין לקשור קשר בין משכורת השופטים לבין משכורת הפקידות הממשלתית. אולם זוהי הגישה העקרונית ואילו למעשה יחכן מאד שיש לקבל את דעתו של חבר הכנסת לוז, לפיה תוחאם דרגת המשכורת הנמוכה ביותר של השופטים למשכורת הגבוהה ביותר שנקבעה לגבי הפקידות הממשלתית. נדמה לי שאפשר לקבל הצעת ביניים, בין זו המפורטת בטבלא שלוש לזו המפורטת בטבלא ארבע.

כן אני מעוניין מאד בקבלת החומר אותו בקש חבר הכנסת פורדר, כדי לקבל תמונה מה תהיינה התוצאות להחלטתנו בנוגע לשכר השופטים, מבחינת הסכום שבו הם יתבטאו.

ה. אריאב:

אם כי הפטור ממס הכנסה לגבי סוגים מסוימים של הכנסות נעשה על פי החוק, נכון הדבר שאין זה עושה רושם חיובי על הצבור.

נכונה דעתו של יו"ר הוועדה שיש צורך להתחשב בשעת קביעת משכורות השופטים גם במשכורות עובדי המדינה, אם כי אי אפשר להצמידן. לגבי פקידים רבים התופסים עמדות חשובות צריכה הממשלה להיות מעוניינת לחסן אותם מפני פיתויים על ידי משכורת מספקת, בדיוק כפי שהיא מקבלת זאת בתור עיקרון לגבי השופטים - ובכל זאת זהו פרק נפרד.

אני מציע לבטל את פטור תוספת הייצוג ממס הכנסה. צריך להגדיל את שכר היסוד במידה הרצויה, אך להיב את השופטים לשלם מס הכנסה על כל הסכום, ככל אזרח במדינה. כל הנהלת החשבונות הכפולה הזאת, איננה בסדר ואני מתכוון בכך גם למשכורותיהם של חברי הכנסת.

מאחר שהמשכורת הנוכחית של השופטים מתאימה פחות או יותר לדרישות שהוצגו על ידם באפריל, הרי אם נביא בחשבון את ההתייקרות שחלה מאז, נוכל להגיע למשכורת המספקת גם אותם וגם את יכולת התשלום של המדינה. אם נעריך התייקרות זו ב-20%, עלינו לקבל את ההצעה המפורטת בטבלא 3; אם אנו מעריכים את ההתייקרות ב-25%, עלינו לקבל את ההצעה שבטבלא 4. כן אני מציע שהחלטה שתתקבל לגבי השופטים תחול באופן אוטומטי גם על שרי המדינה.

שר המשפטים פ. רוזן:

אני מעדיף להביע דעתי בעניין זה בשבוע הבא, לאחר שאעין שוב בעניין לאור הטבלאות שהוגשו עתה. אני האחרון שיוכל להתעלם מקשר הגומלין שבין משכורות השופטים לבין משכורות הפקידות הגבוהה, וביחוד הפרש שבין משכורתו של שופט שלום ובין המשכורת המשתלמת לפקיד בעל הדרגה הגבוהה ביותר במשרד המשפטים.

אני כשלעצמי מסכים בהחלט עם דעתו של חבר הכנסת אריאב שאין לשחרר את תוספת הייצוג משלום מס הכנסה. אך אם תתקבל הצעה זו, צריך יהיה לקבוע משכורת יסוד הרבה יותר גבוהה על מנת להגיע לסכום הנטו הרצוי. למעשה נשאר הכסף בידי האוצר גם כך וגם כן, אך איני מוכן לומר ששיטה זו תתקבל על דעת האוצר.

נראית לי מאד ההצעה להנהיג תשלום ותק, מאחר שאפשרויות העליה בדרגה הן מצומצמות מאד. אילו היה חל שיפור במשכורת היה פוחת במידה נכרת הלחץ הגדול הקיים עכשיו למען עליה בדרגה.

א. ציזלינג: אני רוצה גם כן לתמוך בדעה שאין להשאיר כל סכום שהוא פטור ממס הכנסה.

מ. קלמר: אני מציע להצמיד את ההחלטה על משכורת השופטים עם משכורתם של הרבנים והדיינים.

היו"ר י. גורי: כלל לא חשבתי אחרת.

התקונים בחוק מבקר המדינה

ד"ר קיטרון: לאחר השאלה שעורר חבר הכנסת בדר בנוגע לגורלן של ההצעות וסיכומי הוועדה לאחר שיונחו על שולחן הכנסת, ניסחתי את דעת רוב הוועדה וגם את דעתו הנפרדת של חבר הכנסת ציזלינג. (קורא את הנוסחאות).

י. בדר: בנוגע לאורך התקופה אני מציע לקבוע ארבעה וחצי חודש, כדי שיחד עם ששת השבועות שבהן ניתנת שהות לשר האוצר להגיש הערותיו, תמלא חצי שנה בדיוק.

היו"ר י. גורי: אני מסכים בהחלט. לדעתי ההבדל בין הצעתו של חבר הכנסת ציזלינג ובין הצעת רוב הוועדה הוא מצומצם מאד, והיה רצוי מאד להופיע בדעה אחידה דוקא בעניינים הקשורים בחוק מבקר המדינה, כי לולא כן יש מקום למתן כל מיני פרושים בלתי מוצדקים. אני מציע שהתקון ינוסח כך:

"ועדת הכספים תחליט בהתייעצות עם מבקר המדינה, מבחינת שמירה על בטחון המדינה, אם יש להניח על שולחן הכנסת את הדוח כולו ואם להגיש את ההצעות והסכומים כולט, או למנוע את פרסומם של אותם חלקים מן הדוח ומן ההצעות שיש בפרסומם כדי לפגוע בבטחון המדינה". כמובן שנבקש את היועץ המשפטי לנסח את ההצעה בצורה המתאימה ביותר, באם היא תתקבל.

ההצעה נתקבלה

הישיבה ננעלה בשעה 13.40